

Сучасний стан впливу судової практики ЄС на правову систему України

Смирнова К.В.,
д.ю.н., професор, професор кафедри порівняльного і європейського
права Інституту міжнародних відносин КНУ ім.Т.Шевченка
Експерт Центру досконалості Жана Моне

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Застосування Угоди про асоціацію національними судами України:

- ст. 9 Конституції України: «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України».
- Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 13 від 19 грудня 2014 р.: «Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя»:
«Міжнародні договори України, які набрали чинності, **й можуть завдяки своєму пріоритету над нормами відповідних законодавчих актів України змінювати регулювання правових відносин, установлених законодавством України»**

подібність тесту Суду ЄС

- **п. 14:**

«суди при здійсненні правосуддя можуть застосовувати норми міжнародних договорів безпосередньо як частину законодавства України, якщо вжиття відповідних заходів належить до компетенції суду або якщо вони сформульовані в міжнародному договорі як норми прямої дії...»

Як норми прямої дії підлягають застосуванню судом, зокрема, норми міжнародних договорів України, які закріплюють права людини та основоположні свободи».

=

Застосування
Угоди про
асоціацію
національними
судами України:

- Ст. 10 Цивільного кодексу України
- Ст. 11 Господарського процесуального кодексу України:

суд при розгляді справи керується принципом верховенства права; суд розглядає справи відповідно до [Конституції України](#), законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; у разі невідповідності правового акта міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, суд застосовує міжнародний договір України.

Практика:

The logo for Zentiva, featuring the word "ZENTIVA" in a bold, sans-serif font. The letter "e" is green, while the other letters "Z", "N", "T", "I", "V", and "A" are blue.

- Справа Zentiva:

Верховний суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду у рішенні у справі № 910/14972/17 від 17 липня 2018 р. (**справа за позовом Zentiva**) застосував пріоритет ст. 198 Угоди про асоціацію у порівнянні із національним законодавством України.

- + за цим аналогом понад 300 розглянутих справ

Спроби судів України використовувати Угоду про асоціацію та *acquis*

- Верховний Суд (справа № 9901/460/18 від 18 вересня 2018 р. (справа за позовом до ВККС): відповідно до УА Україна взяла на себе зобов'язання, зокрема, забезпечувати поступову адаптацію свого законодавства до права ЄС (*acquis* ЄС) відповідно до напрямів, визначених у цій угоді, та забезпечувати ефективне її виконання.
- Окружний адміністративний суд м. Києва (справа №826/10631/17 від 20.09.2018р.): «суб'єкти владних повноважень та судиберуть до уваги правозастосовну практику.....зокрема рішення Суду ЄС, практику Європейської Комісії....»
- Господарський суд м.Києва (справа 910/4013/18 від 14.08.2018р.): підтвердив зобов'язання відповідно до ст. 256 Угоди про асоціацію щодо імплементації правил конкуренції ЄС в Україні

Застосування практики Суду ЄС відповідно до УА

- Ст. 322 УА:

«Якщо у спорі виникає питання щодо тлумачення положення права ЄС, згадане в пункті 1, арбітражна група не повинна вирішувати це питання, але повинна подавати до Суду Європейського Союзу прохання винести рішення із цього питання. У таких випадках строки, що застосовуються до постанов арбітражної групи, повинні призупинятися до ухвалення Судом Європейського Союзу своєї постанови. Ця ухвала Суду Європейського Союзу є обов'язковою для арбітражної групи.»

Застосування практики Суду ЄС?!

- Сфера інтелектуальної власності
- Правила конкуренції на ринку (особливо в сфері запровадження контролю та моніторингу за державною допомогою суб'єктам господарювання)
- Державні закупівлі
- = ...наближення законодавства України
.... та практики застосування до *acquis* ЄС

Правила про конкуренцію та державна допомога

- Ст. 264 УА
- «Сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263(3) або 263(4) цієї Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.»

ОКРУЖНИЙ
АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
міста КИЄВА рішення у справі
№ 640/65/19 від 27 травня
2019 року за позовом
Департаменту енергетики,
транспорту та зв'язку
Вінницької міської ради до
Антимонопольного комітету
України

- «...в Україні не існує будь-яких критеріїв оцінки допустимості державної допомоги в галузі транспорту, прийнятих відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», керуючись статтями 264 Угоди про асоціацію, відповідно до якої сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема, відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу..»

Посилання на практику Суду ЄС:

- «Неможливість кваліфікації послуг, що надаються КП «ВТК» як ПЗЕІ робить також неможливим застосування повідомлення Європейської Комісії щодо застосування правил державної допомоги Європейського Союзу до компенсації за надання послуг загального економічного інтересу (офіційний вісник ЄС С 8/4 від 11.01.2012) та відповідних критеріїв, закріплених у цьому Повідомленні та раніше викладених у Рішенні Суду ЄС у справі C-280/00 Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (надалі - Рішення у справі Альтмарк) на чому хибно та безпідставно наполягає Позивач у своїй позовній заяві....
- Таким чином, твердження позивача щодо помилковості використання Комітетом джерел права Європейського Союзу під час прийняття Рішення № 652-р є хибним, безпідставним, необґрунтованим, та таким, що суперечить законодавству та матеріалам справи.»

- Отже, за змістом УА = наближення не тільки до самого матеріального права ЄС, а й практики застосування = тобто застосування права ЄС
- = «європеїзація»

Дякую за увагу

Питання та відповіді

This research was supported by the Erasmus+ Programme of the European Union within the Jean Monnet Centre of Excellence Project № 611625-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE «Advancing European Studies in Ukraine: Interdisciplinary Approach».

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.